

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Pia Borg
Tlf. 22 05 45 46

Vår dato
2007-02-26
Deres dato
2006-11-27

Vår referanse 2006/00809/003
Arkiv: 510
Deres referanse 200501786

NOU 2006:18 "Et klimavennlig Norge" – offentlig høring

Vi viser til høringsbrev datert den 27. november 2006.

Lavutslippsutvalgets utredning gir en gjennomgang av store kilder til norske utslipp av klimagasser fram mot 2050 og hvilke tiltak som kan iverksettes for å redusere disse utslippene. Utvalget har videre vurdert og prioritert de ulike tiltakene med hensyn på blant annet politisk realiserbarhet, kostnadseffektivitet, tiltakenes robusthet under ulike økonomiske utviklingsforløp og om teknologisk utvikling. Basert på denne vurderingen foreslår utvalget en tiltakspakke med 15 prioriterte tiltak.

Utslipp av klimagasser fra "norsk territorium" var i følge Lavutslippsutvalget 55,1 MtCO₂-ekvivalenter per år i 2004. De kildene som bidrar mest til utslippene er transport (30 prosent), prosessindustri (25 prosent) og petroleumsvirksomhet (25 prosent). I tillegg kommer utslipp knyttet til produksjon av de varer Norge importerer og nordmenns flyreiser til utlandet, som ikke er inkludert i utslipp fra "norsk territorium". Norges Bondelag vil i det videre kommentere utvalgets forslag til hvordan landbrukssektoren kan bidra til reduksjon i utslipp av klimagasser.

Jordbruket står i følge Lavutslippsutvalget for om lag 9 prosent av Norges utslipp av klimagasser (4,7 MtCO₂-ekvivalenter per år). Utfordringer i den forbindelse er særlig utslipp av metangass fra husdyr og husdyrgjødsel og utslipp av lystgass fra jord som gjødsles med kunst- og/eller husdyrgjødsel.

Norges Bondelag ser alvorlig på de utfordringer som FN's klimapanel viser til. Norges Bondelag vil bidra til at landbruket aktivt går inn i problematikken omkring klimautslippene fra landbrukssektoren. Gjennom vår organisasjon vil vi aktivt arbeide for å redusere landbrukets egne utslipp av klimagasser.

Like viktig er imidlertid den rollen landbruket kan spille gjennom produksjon av fornybar energi som kan bidra til å redusere CO₂-utslippene fra oppvarming, transport og produksjon av elektrisk kraft. Norges Bondelag er derfor tilfreds med at Lavutslippsutvalget peker på bioenergi, vind- og småkraft som viktige satsingsområder for å redusere Norges utslipp

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefaks:	E-postadresse	Internet:
PB 9354 Grønland 0135 Oslo	Schweigaards gt. 34c Oslo	22 05 45 00	22 17 36 68	bondelaget@bondelaget.no	www.bondelaget.no
Norges Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891		
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05.91392		

av klimagasser. Vi vil understreke at slik omlegging må være lønnsomt for produsentene dersom satsingen skal lykkes. Med dagens energipriser er det en utfordring å få tilstrekkelig lønnsomhet i produksjon av bioenergi. Det er også nødvendig å sikre forutsigbare rammebetingelser slik at næringen ser seg i stand til å gjøre de nødvendige investeringer. Norges Bondelag deler derfor Lavutslippsutvalgets vurdering av at det må etableres tydelige, stabile og langsiktige støtteordninger til utvikling av fornybare energikilder som erstatning for ordningen med "grønne sertifikater". Utvalget peker videre på en rekke andre nødvendige første skritt som må igangsettes raskt for å minimalisere kostnadene knyttet til gjennomføringen av utvalgets forslag til tiltakspakke. Norges Bondelag mener at det i dag bevilges for lite penger til forskning og utvikling innen bioenergi og at den forskningen som foregår er lite koordinert. Det er behov for mer kunnskap om løsninger for norske forhold. Utvalget peker videre på at det må etableres pilot- og demonstrasjonsprosjekter. Overgang til CO₂-nøytral fyring og mer bruk av biodrivstoff forutsetter ikke minst tilrettelegging gjennom lovregulering, avgiftspolitik og/eller bruk av tilskudd.

Utslipp fra oppvarming utgjør 10 prosent av Norges samlede klimagassutslipp. Utvalget anbefaler to hovedtiltak relatert til oppvarming: Energieffektivisering i bygg og overgang til CO₂-nøytral oppvarming ved bruk av biobrensel og varmepumper. Utvalget mener man med disse tiltakene så godt som helt kan fjerne klimagassutslippene fra oppvarming i 2050 og at hvert av de to hovedtiltakene kan bidra med omtrent like store utslippskutt. Norges Bondelag er svært positive til økt bruk av bioenergi til oppvarming. For å få til en overgang til andre former for biobrensel enn tradisjonell vedfyring, kreves det, i tillegg til tiltakene nevnt i avsnittet ovenfor, at bygningsmassen er tilrettelagt for vannbåren varme. For planlegging av større bioenergianlegg er det i tillegg behov for tilrettelegging av infrastruktur (fjernvarmenett).

Utslipp fra innenlands transport utgjør 16,5 MtCO₂-ekvivalenter per år. Tiltak mot klimagassutslipp fra transportsektoren er derfor sentralt for å nå målet om utslippsreduksjon. Utvalget foreslår økt bruk av CO₂-nøytralt drivstoff som blant annet bioetanol, biodiesel og biogass. Norges Bondelag vil påpeke at det ved knapphet på arealer kan bli nødvendig å prioritere matproduksjon fremfor produksjonen av biodrivstoff både på norske jordbruksarealer og i andre land. Vi deler også utvalgets vurdering om at satsing på biodrivstoff krever en vurdering av total utslippsgevinst. Relevante spørsmål er hvor mye energi som må tilføres for å produsere en enhet bioenergi og hvor store og hvilken type utslipp som må til for å bytte ut en kilo CO₂ fra fossilt brennstoff med en kilo CO₂ fra energivekster.

Produksjon av biogass fra husdyrgjødsel er både et viktig tiltak for å redusere utslipp av metan og lystgass fra landbruket og i tillegg vil biogass kunne erstatte fossilt brensel. Årlig produseres det i følge Lavutslippsutvalget 12-14 millioner tonn husdyrgjødsel i Norge. Hvis denne gjødselmengden hadde blitt behandlet i biogassanlegg, ville det gitt en gassproduksjon med et energiinnhold på om lag 1,2 TWh. Dersom man også tilfører matavfall i biogassanleggene, vil dette i tillegg bidra til reduksjon i metanutslipp fra matavfall. For å sikre utnytting av biproduktet fra biogassproduksjonen, den såkalte bioresten, som gjødsel er det imidlertid en forutsetning at avløpslam ikke benyttes i disse biogassanleggene.

Norges Bondelag er svært positive til en satsing på gjødselbasert biogassproduksjon. Det er

Vår dato
2007-02-26

Vår referanse
2006/00809/003

imidlertid behov for å utvikle mindre biogassanlegg tilpasset strukturen i norsk landbruk før dette tiltaket kan iverksettes. Teknologiutviklingen på dette feltet har til nå foregått i land med langt større enheter. Det er også behov for en garantert minstepris slik at bøndene skal kunne forsvare den store investeringen som må til for å bygge slike anlegg.

Med hilsen

Per Harald Agerup

Pia Borg